

WYNIA'S WEEK

Met 'ingroeien' in plaats van 'invaren' is er nu een slim idee om de nieuwe Pensioenwet beter te maken

Agnes Joseph in debat met demissionair minister Carola Schouten in de Tweede Kamer. Beeld: X

Door **EDUARD BOMHOFF**

20 januari 2024

Geplaatst in **NSCPENSIOENEN**

'Ik heb mijn werk als actuaris in de pensioensector opgezegd, want ik kon er gewoon niet meer achterstaan. Dat kwam door de Wet toekomst pensioenen. Daarom ben ik nu ook hier.' Zo sprak Agnes Joseph (NSC) afgelopen woensdag in haar maidenspeech in de Tweede Kamer. En ze legde ook uit waarom ze moest stoppen bij Aegon als adviseur van talrijke pensioenfondsen: onacceptabele dwang van De Nederlandsche Bank (DNB).

Agnes Joseph en haar collega-actuarissen mochten van DNB slechts bepaalde resultaten laten zien over het zogenaamde 'invaren' in de nieuwe wet. Maar, zoals Joseph in de Kamer uitlegde: 'Met die verplichte berekeningen die ik verdikkie moest maken, ging iedereen er naar verwachting op vooruit, in goed weer en slecht weer. Maar dit kan natuurlijk niet. Nee, als actuaris moet je die berekeningen niet eens willen maken en ik wil dat ook niet meer.'

Valse truc

Later in het debat herhaalde ze nog een keer: 'Ik ben een actuaaris. Ik werk helaas niet meer in de pensioensector, want ik kon er gewoon niet meer tegen... Ik vraag de minister nog een keer – of zij die berekeningen [van DNB] niet gewoon kan wijzigen in de wet. Dit klopt gewoon niet. We moeten mensen niet iets voorhouden wat we niet kunnen waarmaken. Dat is onverstandig.'

Minister Schouten verdedigde DNB maar gaf voor wie goed luisterde het bedrog toe. 'We zeggen alleen dat we de premies eerder kunnen beleggen in wat voor producten dan ook, zodat het geld kan renderen.' Dit is wat de minister daarmee bedoelt te zeggen: De pensioenfondsen hebben grote reserves. Als een pensioenfonds belooft om de 'invaart' in de nieuwe wet voor te bereiden, mag het van DNB een deel van die reserves voor het eerst in zeventien jaar direct gaan gebruiken om de pensioenen te verhogen. Als we dan alleen naar de eerste vijf jaar kijken, en dat is de valse truc van DNB, kunnen we die vrijkomende reserves mooi vet uitsmeren over zo'n beperkte periode van vijf jaar en dan uitsluitend voor die korte periode hogere pensioenen beloven.

Zo blijft onzichtbaar hoe met de nieuwe wet van DNB de pensioenfondsen in de toekomst veel meer in slechter renderende spaarpapieren moeten beleggen, leidend op termijn tot ongunstige pensioenen, speciaal voor oudere werknemers en voor de reeds gepensioneerden.

Namens D66 sprak woensdag Marieke Synhaeve: 'Het agenderen van dit debat [door Agnes Joseph] is onnodig, ongewenst en getuigt wat mijn partij betreft van onbetrouwbaar bestuur.' Harder dan dat kan het niet. Bij de VVD moest Thierry Aartsen minder bot zijn, want zijn partij zat woensdag nog aan de formatietafel met de partij van Agnes Joseph en twee andere partijen (PVV, BBB) die steeds tegen de pensioenwet hebben gewaarschuwd en dus zeker akkoord gaan met het minder verstrekkend idee van Joseph.

Voorzichtig en tactvol zei Aartsen daarom alleen: 'Een pensioenwet verander je niet met een motie... Een pensioenwet verander je met een deugdelijke wet. Als die komt, dan moeten we daarover spreken.' Joseph riposteerde dat haar motie over 'ingroeien' in plaats van 'invaren' slechts twee nieuwe wetsartikelen vereist.

Houding DNB moet grondig anders

Dus waar staan we? De motie van Agnes Joseph mag aanstaande dinsdag rekenen op 79 stemmen vóór (PVV, NSC, BBB, SP, PVDD, FVD, Denk en JA21), 47 tegen (GLPvda, D66, CDA, CU, SGP, en VOLT) en dan nog de VVD (24) die ook tegen is, maar misschien om tactische redenen kiest voor onthouding. Die motie wordt aangenomen, minister Schouten weigert de motie uit te voeren en het gevecht tussen Agnes Joseph en DNB gaat een tweede ronde in.

Lezers van *Wynia's Week* [weten dat ik hoop dat Joseph wint](#) en DNB-president Klaas Knot moet inbinden. En hoe sneller des te beter, want iedere maand dat DNB's dwang op de pensioenfondsen doorgaat betekent niet alleen valse voorlichting aan sociale partners en ouderenbonden, maar kost ook nog een miljard aan foute gokpartijen met rentederivaten. Ook de hele houding van DNB jegens de pensioenfondsen moet grondig anders.

Verzekeraars zijn duur

De beste analyse daarvan is van mijn oud-collega Joop Hartog, lid KNAW. Hartog legt uit dat een toezichthouder kan kiezen tussen twee richtlijnen. Ten eerste: laat de onafhankelijke actuaris controleren of bij verschillende scenario's de kans dat het pensioenfonds in de toekomst de deelnemers moet teleurstellen acceptabel minuscuul is. Ten tweede: bereken zo goed mogelijk hoeveel het pensioenfonds zou moeten betalen wanneer het alle beloofde pensioenuitkeringen morgen gedwongen zou moeten overdragen aan een verzekeringsmaatschappij.

Verzekeraars zijn duur, want die rekenen als volgt (iets vereenvoudigd): wij moeten beloven om over vijftig jaar nog steeds die overgenomen pensioenen te betalen. En misschien gaat de rente weer terug naar nul tot een procent. Laten we dus eisen dat zelfs

onze belofte voor het jaar 2074 nu alvast voor bijna het volle bedrag aan ons wordt betaald.

DNB past onder Knot uitsluitend de tweede richtlijn toe. Maar dat vereist de bizarre veronderstelling dat elk pensioenfonds ieder moment klaar moet staan om verkocht te worden. Maar wiens voordeel zou dat kunnen zijn? Want denk door en zie dat die verzekeraars ook uit veiligheid niet kunnen en willen beleggen in aandelen en gebouwen.

De pensioenen worden veel lager (slecht voor de deelnemers) en de fondsen kunnen niet helpen bij de financiering van de woningbouw (slecht voor de woningzoekenden) of met deelname in ondernemingen (ook ondernemingen die groene technologie ontwikkelen, mevrouw Synhaeve van D66!)

Tot slot een lang citaat van Hartog, ook om te bewijzen dat onze kritiek al lang werd gedeeld in de sector: ‘Achteraf heeft menigeen spijt van de opgelegde marktwaardering [keuze twee hierboven]. Zo zegt Niek Jan van Kesteren, voorheen directeur van VNO-NCW in 2020: “Met die rekenrente hebben we onszelf in de problemen gebracht” “Sinds de Tweede Wereldoorlog maken pensioenfondsen zo’n 7 procent rendement per jaar. Waarom zou dat in 2052 niet zo zijn?” Ook Jan Tamerus, eertijds actuaris van het pensioenfonds voor de zorg PFZW en jarenlang de pensioendeskundige van de vakbond voor middelbaar personeel VCP, vindt het onzinnig om pensioenfondsen dezelfde regels op te leggen als banken en verzekeraars. Bij de laatsten kunnen verplichtingen acuut worden opgeëist “maar bij een pensioenfonds kunnen de mensen zich nooit op één dag allemaal voor hun pensioen melden. Dat gaat per definitie geleidelijk. En toch worden pensioenfondsen hetzelfde behandeld als banken en verzekeraars.”

Dreigement?

Slechts twee artikelen moeten volgens Joseph anders in de wet. Alle verdere parameters, voorspellingen en dwangmaatregelen staan in lagere wetgeving of komen direct van DNB. Waar een wil is (79 stemmen!) is een weg. Agnes Joseph heeft met ‘ingroeien’ in plaats van ‘invaren’ slim een bewandelbare richting aangegeven.

DNB zal dreigen met het aftreden van de president. Maar is dat nog wel een dreigement als die president al zeventien jaar fout zit met zijn keuze van richtlijn, een eerlijke actuaaris dwingt tot valse voorlichting en ook nog een miljard per maand weggooit aan rentegokken?

Eduard Bomhoff is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het eerste kabinet-Balkenende.